

Akademie věd ocenila vynikající výsledky svých vědkyň a vědců

Čím se řídí tok živin ve vodních ekosystémech, jak může studium řas pomoci chladicím systémům v Temelíně, co dokáže odhalit fosilní pyl nebo co formovalo současnou psanou i mluvenou češtinu? Nejen takové otázky řešili vědci a vědkyně, které 2. května 2022 ocenila Akademie věd ČR čestnými oborovými medailemi za mimořádné výsledky v jejich oborech. Obě medaile nesou jména významných vědců minulosti – Gregora Johanna Mendela a Josefa Dobrovského. Za zásluhy v biologických vědách a filologických a filozofických vědách je převzalo šest vědců, mezi nimi osobnosti z let, kdy ceremoniál nebylo možné kvůli pandemii covidu-19 pořádat.

Medaile předali David Honys z Akademické rady AV ČR, pověřený zastupováním místopředsedy II. vědní oblasti, a místopředseda pro III. vědní oblast Akademie věd Ondřej Beránek. „Skutečnost, že dnes obdržíte oborové medaile, budiž dokladem, že Akademie věd i odborná komunita si velmi cení vaší práce a skvělých výsledků,“ řekl O. Beránek a dodal: „Aristoteles považuje právě skvělost ve smyslu etickém i rozumovém za důležitý předpoklad šťastného života. Skvělost nám samozřejmě není dána přirozeně, musíme ji kultivovat, dávat náležitý čas.“

Čestnou oborovou medailí G. J. Mendela za zásluhy v biologických vědách byli oceněni palynoložka a paleoekoložka PhDr. Helena Svitavská Svobodová, CSc., z Botanického ústavu AV ČR, hydrobiolog a hydrochemik doc. Ing. Josef Hejzlar, CSc., z Biologického centra AV ČR a algolog RNDr. Jaromír Lukavský, CSc., z Botanického ústavu AV ČR.

● Díky fosilním pylovým zrnům prohloubila H. Svitavská Svobodová poznání vývoje středoevropské přírody, její zásluhou také vznikla monitorovací síť sledující současný pylový spad v horských oblastech naší republiky a Skandinávie. Tato aktivita poskytuje data pro kvantitativní modelování dřívější vegetace a vytváření scénářů jejího budoucího vývoje. Pomocí pylové analýzy se jí podařilo prokázat lidské působení v místech, která byla považována za nedotčená až do středověku.

● Josef Hejzlar je uznávaným odborníkem na transport živin z povodí do vodních nádrží, jež ve zvýšené míře vedou k eutrofizaci. Věnuje se koloběhu živin ve vodních ekosystémech, jejich matematickému modelování a predikci. V otázkách obohacování vod o živiny je považován za špičkového vědce, je autorem 55 expertiz pro vodohospodářské subjekty po celé ČR.

● Jaromír Lukavský zasvětil vědeckou kariéru řasám a vývoji speciálních kultivačních metod. Podílel se na sestavování norem pro různé typy biotestů, ve kterých jsou řasy využívány, a dlouhodobě také spolupracuje s jadernou elektrárnou v Temelíně při udržování čistoty vody v jejich chladicích systémech. Studuje i řasy horských jezer a toků a zejména sněžné řasy v horských a polárních oblastech.

Čestnou oborovou medailí J. Dobrovského uděluje Akademie věd za vynikající výsledky v oblasti jazykovědy, literární vědy a věd o umění. Ocenění prof. PhDr. Jana Hoffmannová, DrSc., prof. PhDr. Jiří Kraus, DrSc., a PhDr. Ludmila Uhlířová, CSc., dr. h. c., spojili svou kariéru s Ústavem pro jazyk český AV ČR.

● Jana Hoffmannová je jednou z našich nejznámějších a nejerudovanějších badatelek v oboru lingvistiky, zejména bohemistiky, autorka mnoha knih. Za dobu téměř padesátiletého působení v oboru zasáhla výrazně do všech oblastí stylistických, pragmatických a textově-lingvistických výzkumů.

● Jiří Kraus se zabýval matematickou lingvistikou, kvantitativními a statistickými rozbory textů. Později se věnoval sociolingvistice a lexikografii. Významné jsou i jeho práce stylistické, především z oblasti rétoriky, kterou jako první uvedl do domácí jazykovědy. Více než 10 let vedl jazykovědný časopis Naše řeč.

● Ludmila Uhlířová přispěla k rozvoji české kvantitativní lingvistiky, slavistiky (zejména bulharistiky), jazykové kultury či gramatických výzkumů. Zvláště se věnovala např. fenoménu určení slovosledu.

Více na www.avcr.cz

Upraveno na základě textu Z. Šprinclové a E. Zvolánkové, DVV SSČ AV ČR.

1 Medaile Gregora Johanna Mendela za zásluhy v biologických vědách a medaile Josefa Dobrovského za vynikající výsledky ve společenských vědách

2 Nositelé čestných oborových medailí AV ČR se zástupci Akademie věd. Zleva Josef Hejzlar, Jiří Kraus, Helena Svitavská Svobodová, Jana Hoffmannová, Ludmila Uhlířová, za nimi Jan Wild, Jaromír Lukavský, Ondřej Beránek a David Honys. Foto J. Plavec, SSČ AV ČR

